

การประเมินโครงการศูนย์แยกกักตัวในชุมชน:
กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
โรงเรียนบ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
The Project Evaluation of Community Isolation:
Case of COVID-19 Outbreak at Ban Houihan
School, Wiangkaen District, Chiang Rai Province

อดิสร ภู่อสาร^{1*} | Adisorn Pusara

Abstract

This qualitative research purposes to evaluate a project of community isolation at Ban Houihan school, Wiangkaen district, Chiang Rai province, to study problems, obstacles and limitations of working at community isolation, and to look for recommendations and ways of improvement of community isolation plans in the case of another disaster in the future. Key informants were 17 persons who were working in the

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; Assoc. Prof., Program in Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding author email: sorn1@hotmail.com

community isolation. Research instrument was an interview form of CIPP model then separated information and inspected the quality of research by investigation triangulate. The results showed that there were three main issues which the first issue was included four aspects; the context of community isolation was to assist patients who did not have a serious symptom from a hospital efficiency that could not accept a number of patients so as to protect their families and communities. Secondly, the import factors from preparation of buildings and locations, and staffs from organizations in the community, supports of medical supplies and instruments from district level offices and local government organizations. Thirdly, the process of assigning roles and responsibilities of staffs, the medical treatment based on guidelines of Ministry of Public Health, and the supervision and improvement on jobs by the head of office in the community. Forthly, there were 84 patients within 1 month and no one died, and their relatives were satisfied from visiting conveniently, healthy mind of patients and proud staffs of their successful works. The second issue was problems, obstacles and limitations of work were a number of infected persons that could not be identified and a working period of time caused staffs being exhausted and expenditure being delayed based on government regulations. The third issue was three periods of recommendations and ways of improvement for disaster including, before disaster happened, a community should have plans to protect and plans to prepare for buildings and locations, staffs and budgets, during disaster happened, it was to follow plans, to control an evacuation, to administer buildings and locations, to manage a security, to provide consumer goods, to offer a transportation and communication, and to build a center and

network of help, and after disaster happened was to send sufferers back, to protect from social stigma, to restore buildings and locations and to manage budgets.

Keywords: Project Evaluation, Community Isolation, Covid-2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการศูนย์แยกกักตัวในชุมชน โรงเรียนบ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของการดำเนินงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชน และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชน กรณีเกิดภัยพิบัติชนิดอื่นในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในศูนย์แยกกักตัวในชุมชน จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ตามแบบจำลองชิปปี้ (CIPP) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการแยกแยะข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพการวิจัยแบบสามเส้าจากตัวแทนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินโครงการตามแบบจำลองชิปปี้ พบว่า (1) บริบทของการจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชน เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภายในชุมชนพบผู้ป่วยจำนวนมากเกินความสามารถในการรองรับผู้ป่วยของโรงพยาบาลจึงส่งต่อผู้ป่วยที่มีอาการไม่มากกลับมารักษาตัวในศูนย์แยกกักตัวในชุมชน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคสู่ครอบครัวและชุมชน (2) ปัจจัยนำเข้า จากความพร้อมของอาคารสถานที่ และบุคลากรจากหน่วยงานภายในชุมชนและการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เวชภัณฑ์จากหน่วยงานระดับอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) กระบวนการ จากการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร การรักษาพยาบาลผู้ป่วยตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข การกำกับติดตามงานและการปรับปรุงงาน โดยหัวหน้าหน่วยงานภายในชุมชน (4) ผลผลิต ภายในระยะเวลา 1 เดือนมีผู้ป่วยเข้ารับการรักษา 84 คน ไม่พบผู้เสียชีวิต ผู้ป่วยและญาติพึงพอใจ เนื่องจากมีความสะดวกในการเยี่ยมเยียน ผู้ป่วย

มีสุขภาพจิตดี บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความภูมิใจต่อความสำเร็จของงาน 2) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของงานคือ การวางแผนโครงการที่ไม่สามารถระบุจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อที่จะเข้ามารักษาตัว รวมถึงระยะเวลาในการดำเนินงาน ส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเหนื่อยล้า และความล่าช้าของการเบิกจ่ายงบประมาณตามระเบียบของทางราชการ และ 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงเมื่อเกิดภัยพิบัติสามระยะ คือ ระยะก่อนเกิดภัยพิบัติ ชุมชนควรวางแผนป้องกันและแผนการดำเนินการเตรียมความพร้อมของอาคารสถานที่ บุคลากรและงบประมาณ ระยะที่เกิดภัยพิบัติการดำเนินการตามแผน การควบคุมการอพยพ การบริหารอาคารสถานที่ การดูแลรักษาความปลอดภัย การจัดเครื่องอุปโภคบริโภค การขนส่งและสื่อสาร และการสร้างเครือข่ายให้ความช่วยเหลือ ระยะหลังเกิดภัยพิบัติ การส่งผู้ประสบภัยกลับ การป้องกัน การติดตามทางสังคม การฟื้นฟูอาคารสถานที่ และการดำเนินงานด้านงบประมาณ

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, ศูนย์แยกกักตัวในชุมชน, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

บทนำ

จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการความร่วมมือกำหนดมาตรการการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดให้อัตราการแพร่ระบาดของโรค จำนวนผู้ติดเชื้อและจำนวนผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อลดลงอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดระลอกเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ที่พบผู้ติดเชื้อจำนวนมากกระจายในทุกอำเภอในจังหวัดเชียงรายจนเกินขีดความสามารถของโรงพยาบาลสำหรับการจัดเตียงรองรับผู้ป่วยที่เข้ามารักษาตัวในโรงพยาบาล

จากปัญหาดังกล่าวกระทรวงสาธารณสุขจึงกำหนดแนวทางให้แต่ละจังหวัดจัดหาสถานที่สำหรับให้การดูแลรักษาพยาบาลกลุ่มผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับกลุ่มผู้ที่ไม่แสดงอาการหรือมีอาการน้อย เพื่อให้โรงพยาบาลหลักสามารถรองรับผู้ป่วยที่มีอาการหนักได้อย่างเต็มที่ แนวทางการจัดพื้นที่สำหรับผู้ป่วยอาการไม่มาก

สามารถแยกกักตัวได้ที่บ้าน (Home isolation) และการแยกกักตัวในชุมชน (Community isolation) กรณีพบผู้ป่วยในชุมชนเป็นกลุ่มใหญ่และมีการขยายการแพร่ระบาดภายในชุมชน โดยการกำหนดสถานที่กักตัวในชุมชนจะเป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด

ชุมชนบ้านห้วยหาน หมู่ที่ 9 ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย พบผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มใหญ่จากพิธีแต่งงานภายในชุมชนในช่วงปลายเดือนกันยายน พ.ศ. 2564 โดยพบผู้ป่วยติดเชื้ออาการไม่มากในกลุ่มสีเขียวจำนวน 84 คน และผู้ป่วยติดเชื้ออาการหนักในกลุ่มสีเหลืองและกลุ่มสีแดง 24 คน เกินความสามารถของโรงพยาบาลเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายจัดหาเตียงรองรับผู้ป่วยได้ทั้งหมด อีกทั้งหากไม่รีบดำเนินการกักตัวผู้ป่วยติดเชื้อที่อาการไม่มากไว้อาจจะเกิดความเสี่ยงสำหรับการแพร่กระจายของผู้ติดเชื้อภายในชุมชนเพิ่มขึ้น คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดเชียงราย จึงได้ประกาศให้โรงเรียนบ้านห้วยหาน จังหวัดเชียงราย เป็นศูนย์แยกกักตัวในชุมชน โดยมีโรงพยาบาลเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เป็นโรงพยาบาลที่รับผิดชอบดูแลผู้ถูกกักตัวในสถานที่แยกกักตัวในชุมชน โรงพยาบาลเวียงแก่นได้มอบหมายให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยหาน ดำเนินการดูแลผู้ป่วยติดเชื้ออาการไม่มาก และส่งต่อผู้ป่วยติดเชื้อที่มีอาการหนักไปยังโรงพยาบาลเวียงแก่นซึ่งเป็นโรงพยาบาลคู่สัญญา

บุคลากรผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของศูนย์แยกกักตัวในชุมชนโรงเรียนบ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยบุคลากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยหาน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งตั้งแต่การตรวจพบว่ามีการแพร่ระบาดโรคเป็นวงกว้างในช่วงปลายเดือนกันยายน 2564 การเปิดศูนย์ฯ ช่วงต้นเดือนตุลาคม 2564 การดูแลผู้ป่วยติดเชื้อ 84 คน และการส่งต่อผู้ป่วยที่มีอาการหนักจำนวน 24 คน ไปยังโรงพยาบาลเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย พร้อมรับกลับมาดูแลเฝ้าระวังอาการเมื่อผู้ป่วยหนักมีอาการดีขึ้น จนกระทั่งผู้ป่วยทั้งหมดหายจากการติดเชื้อกลับมาใช้ชีวิตในชุมชนได้ตามปกติ ทั้งนี้ไม่พบผู้เสียชีวิตจากการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของ

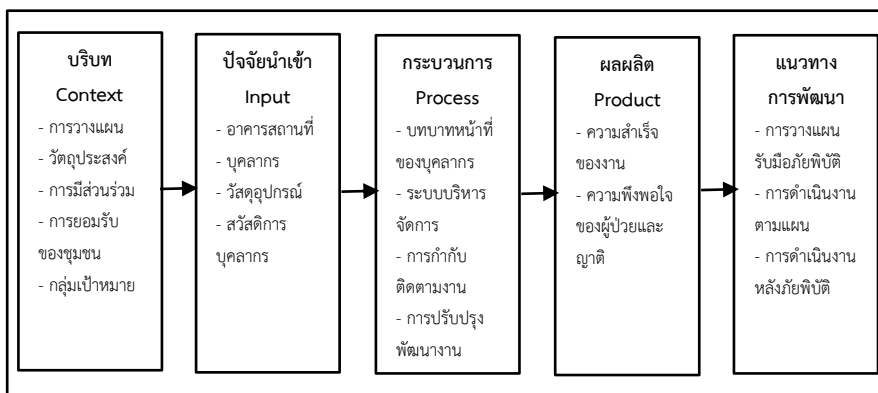
บุคลากรและการประสานความร่วมมือเป็นทีมงานดำเนินงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชน ตามนโยบายการกำหนดสถานที่แยกกักตัวในชุมชน จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ต้องศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานตามโครงการ สภาพปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของการดำเนินงาน เพื่อจัดทำแนวทางการดำเนินงานของศูนย์แยกกักตัวในชุมชนหากเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดต่อชนิดอื่น หรือเพื่อการดำเนินงานหากเกิดภัยพิบัติอื่นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการศูนย์แยกกักตัวในชุมชนโรงเรียนบ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของการดำเนินงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชนโรงเรียนบ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชนกรณีเกิดภัยพิบัติชนิดอื่นในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษาแบบเดี่ยว (Single case study) จากกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันปฏิบัติงานในโครงการจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. **การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** (Key informants) ประกอบด้วย บุคลากรที่ร่วมกันปฏิบัติงานภายในศูนย์แยกกักกันตัวในชุมชน โรงเรียนบ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำนวน 17 คน กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามหน่วยงานและลักษณะของการดำเนินงานภายในศูนย์แยกกักกันตัวในชุมชน ได้แก่ 1) บุคลากรสาธารณสุข จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยหาน จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการการให้การดูแลทางการแพทย์ การจัดเวชระเบียน และการรับส่งต่อผู้ป่วย และ 2) บุคลากรกลุ่มสนับสนุนจากชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 2 คน ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) จำนวน 5 คน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 5 คน

2. **การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์** โครงการวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาและผ่านการรับรองจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตามใบรับรองเลขที่ HE-063-2565 วันที่รับรอง 31 มีนาคม พ.ศ. 2565 โดยยึดหลักเกณฑ์ตามประกาศเฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับภายในประเทศ

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครอบคลุมประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการปรับแก้เนื้อหาของแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. **การวิเคราะห์ข้อมูลแบบจำแนกข้อมูล** (Typological analysis) โดยดำเนินการแยกแยะข้อมูลเพื่อจำแนกความแตกต่างและความคล้ายคลึงของข้อมูล การ

พิจารณาสอดคล้องเรียงลำดับประเด็นหลักของข้อมูล และการแปลความหมายจากข้อมูล การเชื่อมความสัมพันธ์ในประเด็นหลักของข้อมูล

5. การพิจารณาคุณภาพงานวิจัย โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) จากผู้ให้ข้อมูล (Member checks) โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ผ่านการแปลความหมายกลับไปให้ตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มอ่านเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

ผลการวิจัย

1. การประเมินโครงการตามรูปแบบการประเมิน CIPP มีผลการศึกษาดังนี้

1.1 บริบท (Context) ประกอบด้วย การวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ การยอมรับของชุมชน และการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดดังนี้ 1) การวางแผน จัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชนโดยหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชน จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภายในชุมชน มีผู้ป่วยเป็นจำนวนมากเกินความสามารถในการรองรับผู้ป่วยของโรงพยาบาล 2) วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชน เพื่อรองรับผู้ป่วยในชุมชนที่มีอาการไม่มาก ผ่านการรักษาขั้นต้นจากโรงพยาบาลกลับมารักษาตัวเอง ลดความแออัดภายในโรงพยาบาล ป้องกันการแพร่เชื้อสู่ครอบครัวและชุมชน 3) ประชาชนในชุมชนยอมรับการจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวภายในชุมชน เนื่องจากผู้ป่วยเป็นญาติพี่น้องของตน 4) กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในชุมชนที่ติดเชื้อและได้รับการรักษาขั้นต้นจากโรงพยาบาล

1.2 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย ความพร้อมของอาคารสถานที่ และระบบสาธารณูปโภค บุคลากร การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการจัดสวัสดิการสำหรับบุคลากร มีรายละเอียดดังนี้ 1) อาคารสถานที่ที่ใช้จัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชนคือ อาคารเรียนโรงเรียนบ้านห้วยหาน สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ใจกลางชุมชนสามารถจัดหาอาหารเพื่อจัดเลี้ยงผู้ป่วยและบุคลากรได้สะดวก โรงเรียนมีครัวแสดงอาณาเขต มีอาคารหลายหลังสามารถจัดเป็นอาคารที่พักผู้ป่วยและอาคารที่พักของบุคลากรสาธารณสุขอย่างเป็นสัดส่วน 2) การจัดระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ห้องน้ำ ห้องสุขา ระบบไฟฟ้า

ประปา อินเทอร์เน็ต และพื้นที่สาธารณะให้ผู้ป่วยได้พักผ่อน 3) บุคลากรผู้สนับสนุนเป็นบุคลากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยและประชาชนภายในหมู่บ้าน ได้แก่ ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและคัดกรองผู้มาติดต่อ 4) วัสดุอุปกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล เวชภัณฑ์ทางการแพทย์ได้รับการสนับสนุนจากโรงพยาบาลคู่สัญญา 5) การจัดสวัสดิการสำหรับบุคลากรโดยจัดอาหารน้ำดื่ม อาหารเสริมสำหรับบุคลากร ซึ่งอาหารและน้ำดื่มบางส่วนได้รับการสนับสนุนการบริจาคจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ค่าตอบแทนเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

1.3 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร การรักษาพยาบาลผู้ป่วย การกำกับติดตามงานและการปรับปรุงงานตามสถานการณ์ มีรายละเอียดดังนี้ 1) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามความถนัดหรือประสบการณ์เดิม โดยกำหนดให้บุคลากรผลัดกันอยู่เวรดูแลศูนย์แยกกักตัวในชุมชนตลอด 24 ชั่วโมง หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่กำกับติดตามการทำงานของบุคลากรและเตรียมความพร้อมตลอดสถานการณ์ 2) การรักษาพยาบาลผู้ป่วยเป็นไปตามแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงสาธารณสุข 3) การกำกับติดตามงานและการสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรโดยหัวหน้าหน่วยงานในพื้นที่ 4) การปรับปรุงงานตามสถานการณ์ และขอรับการสนับสนุนบุคลากรจากหน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนการขอรับบริจาคเงินและสิ่งของจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

1.4 ผลผลิต (Product) ประกอบด้วย ความสำเร็จของงานและความพึงพอใจของผู้ป่วยและญาติ มีรายละเอียดดังนี้ 1) ความสำเร็จของงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชนโรงเรียนบ้านห้วยหาน จัดเตียงรองรับผู้ป่วย 60 เตียง มีผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หมุนเวียนกันเข้ารับกักตัว 84 คน ในระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ไม่พบผู้เสียชีวิตจากการแพร่ระบาด บุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงานเป็นบุคลากรจากหน่วยงานภายในชุมชน 2) ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วยและประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวใน

ชุมชนเนื่องจากมีความสะดวกในการเยี่ยมผู้ป่วย ความเคยชินกับสภาพอากาศ และอาหารประจำท้องถิ่นส่งผลให้สุขภาพจิตของผู้ป่วยดีขึ้น บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ แม้ว่าจะมีความเสี่ยงจากการติดเชื้อ แต่มีความภูมิใจที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้ป่วยที่เป็นญาติพี่น้องของตนเองจนหายเป็นปกติ

2. ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของการดำเนินโครงการการจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชนภายใต้สถานการณ์ที่เร่งด่วนฉุกเฉิน ทำให้ไม่สามารถวางแผนการดำเนินโครงการได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากไม่สามารถคาดคะเนจำนวนผู้ป่วยและระยะเวลาดำเนินงานของศูนย์แยกกักตัวในชุมชน เกิดปัญหาความเหนื่อยล้าของบุคลากรและการวางแผนเบิกจ่ายงบประมาณ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางปรับปรุงกรณีเกิดภัยพิบัติ กรณีเกิดโรคติดต่อแพร่ระบาดเข้ามาในชุมชนหรือเกิดภัยพิบัติที่ต้องจัดอาคารสถานที่รองรับผู้ที่อพยพจากพื้นที่ที่มีปัญหาภัยพิบัติในแต่ละชุมชน ควรดำเนินการ 3 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนหลังภัยพิบัติ โดยแต่ละขั้นตอนสามารถดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การวางแผนดำเนินงาน เป็นกระบวนการที่แต่ละชุมชนควรพิจารณาทำแผนป้องกันภัยพิบัติที่ชุมชนจะได้รับจากการพิจารณาความเสี่ยง การวางแผนป้องกัน การวางแผนการดำเนินงาน การฝึกอบรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรและประชาชน การจัดเตรียมอาคารสถานที่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการจัดงบประมาณสำรองจ่ายกรณีภาวะเร่งด่วนฉุกเฉิน

3.2 การดำเนินงานตามแผน การควบคุมการอพยพ การบริหารอาคารสถานที่ การจัดการด้านความปลอดภัย การจัดหาอาหารเครื่องดื่ม การขนส่งและการติดต่อสื่อสาร และการสร้างเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือ

3.3 การดำเนินงานภายหลังภัยพิบัติ การส่งผู้ประสบภัยกลับบ้าน การฟื้นฟูสถานที่ให้กลับสู่สภาพเดิมและการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ

อภิปรายผล

1. การประเมินโครงการศูนย์แยกกักตัวในชุมชนด้วยรูปแบบการประเมิน CIPP Model ดังนี้

บริบท (Context)

การจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชน โรงเรียนบ้านห้วยหาน เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภายในชุมชนบ้านห้วยหาน ทำให้มีผู้ป่วยจำนวนมากเกินความสามารถในการรองรับผู้ป่วยของโรงพยาบาลเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย กอปรกับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยจากการตรวจหาเชิงรุกพบผู้สัมผัสเชื้อกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนาในแต่วันจำนวนมาก ในขณะที่คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดเชียงรายมอบหมายให้นายอำเภอในฐานะหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอ มีอำนาจแต่งตั้งคณะทำงานจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชน โดยนายอำเภอเวียงแก่นจังหวัดเชียงราย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยหาน และผู้ใหญ่บ้านห้วยหานร่วมกันประชุมตัดสินใจเลือกพื้นที่จัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชนโดยใช้สถานที่โรงเรียนบ้านห้วยหาน มีระยะเวลาเตรียมการด้านอาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมการด้านบุคลากรก่อนการเปิดรับผู้ป่วยที่ผ่านการรักษาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากโรงพยาบาลเวียงแก่นเพียง 3 วัน อันเป็นการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉิน ดังที่ ชนิดาภา จันทรแก้ว และพิระพงศ์ รักศิริ (2564: 42) กล่าวว่า ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของรัฐบาลได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ปฏิบัติตามผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาสถานที่ควบคุมเพื่อสังเกตอาการผู้ป่วยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดให้โรงพยาบาลสถานพยาบาล หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการป้องกันดูแลผู้ป่วย จัดหายาเวชภัณฑ์ เครื่องมือในการตรวจโรค เครื่องช่วยหายใจและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็น ทั้งนี้ให้รวมถึงการเตรียมบุคลากรทางการแพทย์ และการเตรียมสถานที่กักตัวเพื่อสังเกตอาการหรือจัดเตียงเพื่อรองรับผู้ป่วยที่อาจเพิ่มจำนวนขึ้น จากการตั้งศูนย์พักคอยและการแยกกักตัวในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19

สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชนเพื่อรักษาผู้ป่วยที่มีอาการไม่มาก ผ่านการรักษาขั้นต้นจากโรงพยาบาล ผ่านการวินิจฉัยจากแพทย์ให้ผู้ป่วยสามารถกลับไปรักษาด้วยตนเอง โดยการกักตัวตามคำแนะนำของแพทย์ ซึ่งจะลดภาระของโรงพยาบาลในการจัดหาเตียงให้ผู้ป่วยที่มีอาการไม่มากเหล่านี้ แต่หากส่งให้ผู้ป่วยกลับไปรักษาตัวเองที่บ้านก็อาจเกิดการแพร่เชื้อสู่บุคคลในครอบครัวและชุมชนได้ จึงต้องจัดหาสถานที่ภายในชุมชนให้ผู้ป่วยพักรักษาตัวก่อนกลับสู่ครอบครัว ซึ่งการจัดสถานที่ภายในชุมชนในลักษณะศูนย์แยกกักตัวในชุมชน ต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันทำงานตามความถนัด โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัมปนาท วุฒิการกำจร (2560: 100-101) ที่ศึกษาการบริหารจัดการและส่งเสริมความช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉินแก่ผู้ประสบภัย พบว่าควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการประสานงานเพื่อนำไปสู่การแจกจ่าย โดยหน่วยงานเสริมในการอำนวยความสะดวก รวบรวมข่าวสารข้อมูล ลักษณะโครงสร้างประชากรในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกกับภาคส่วนอื่น ๆ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักการ Specialization of work ซึ่งเป็นการทำงานตามหลักความเชี่ยวชาญ และจุดแข็งของหน่วยงานที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองเป้าหมายในภาพรวมเดียวกัน

ปัจจัยนำเข้า (Input)

การใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนบ้านห้วยหานเพื่อจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชน เนื่องจากความเหมาะสมของอาคารและอาคารประกอบ โดยอาคารที่พักของผู้ป่วยเป็นอาคารโปร่งโล่ง มีประตูเข้าออกเพียงทางเดียว สามารถควบคุมดูแลผู้ป่วยได้ มีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคและยังขยายพื้นที่รับผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้นไปยังอาคารใกล้เคียงเป็นสัดส่วนเดียวกันได้ อาคารที่พักของบุคลากรด้านสาธารณสุขแยกเป็นสัดส่วนต่างหาก ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากอาคารที่พักของผู้ป่วย

บุคลากรผู้ปฏิบัติงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชนประกอบด้วยบุคลากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทำหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยภายในศูนย์แยกกักตัวในชุมชน บุคลากรในชุมชนประกอบด้วยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยรอบศูนย์แยกกักตัวในชุมชน

การคัดกรองผู้มาติดต่อ และประสานงานระหว่างผู้ป่วยกับบุคลากรภายในศูนย์ฯ บุคลากรทุกฝ่ายได้รับข้อมูลเบื้องต้นก่อนปฏิบัติงานเพียง 3 วันก่อนเปิดศูนย์แยกกักตัวในชุมชน ซึ่งต่างก็เต็มใจในการปฏิบัติงานในการกิจนี้ แม้ว่าจะเป็นภารกิจที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อจากผู้ป่วย แล้วนำเชื้อโรคติดต่อกลับไปติดต่อสมาชิกในครอบครัวเมื่อกลับจากการปฏิบัติภารกิจ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทรวารัตน์ (2564: 31) ที่ศึกษาแนวทาง การดำเนินงานและผลกระทบจากโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส (โควิด-19) จังหวัดเลย พบว่า ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้กลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ผู้ให้บริการมีความกลัว กังวล เครียด อีกทั้งเป็นห่วงครอบครัวในกรณีที่ตนเองปฏิบัติงานกับผู้ป่วยและกลับบ้าน อาจนำเชื้อไปติดครอบครัว แม้ว่าบุคลากรจะมีความวิตกกังวลต่อการปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยติดเชื้อ ซึ่งสามารถแพร่ระบาดติดต่อไปสู่ผู้ปฏิบัติงานและครอบครัว แต่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องต่างยินดีเข้าร่วมดำเนินงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชนตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งที่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับในเบื้องต้นไม่สามารถระบุเวลาในการสิ้นสุดโครงการได้ แต่ด้วยจิตสำนึกในหน้าที่ ความผูกพันกับองค์กรและชุมชนทำให้บุคลากรผู้ร่วมปฏิบัติงานตัดสินใจเข้าร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปองขวัญ จงใจจิตรสกุล และคณะ (2560: 145-146) ที่ศึกษาการวิเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่าความผูกพันต่อองค์การส่งผลต่อพลังอำนาจในการปฏิบัติงานมากที่สุด การยึดมั่นผูกพันกับองค์กรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการผลักดันให้พนักงานเต็มใจที่จะพยายามกระทำสิ่งที่ดีให้กับองค์กร ทำงานด้วยความสบายใจ ยินดีที่จะทำตามเป้าหมายขององค์การอย่างเต็มที่ และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์การต่อไป

เมื่อหัวหน้าหน่วยงานได้จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชนแล้ว หัวหน้าหน่วยงานได้กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย รวมถึงการประสานงานกันกับหน่วยงานที่ร่วมมือดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ์ บุญธนม (2563:

91-92) ที่ศึกษาแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านกระบวนการบริหารจัดการที่ต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องและครอบคลุมทุกรายละเอียดในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากกระบวนการบริหารจัดการเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องและการประสานงานกัน ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพ ช่วยให้คุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงานดีขึ้น และยังเป็นการแสวงหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด

สำหรับการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ประกอบด้วยครุภัณฑ์สำหรับผู้ป่วย ได้แก่ เตียงผู้ป่วย เครื่องนอน พัดลม และอุปกรณ์การป้องกันตัวจากการติดเชื้อ เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือยาง ถุงขยะ และเจลล้างมือ เป็นต้น โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ได้รับการสนับสนุนจากโรงพยาบาลคูสัญญา ทั้งนี้ลักษณะของการเบิกจ่ายเป็นไปตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด ทำให้ศูนย์แยกกักตัวในชุมชนได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์อย่างรวดเร็ว ทันต่อการใช้งาน เมื่อเทียบกับการจัดซื้อจัดจ้างตามวิธีการปกติของระบบราชการ

ส่วนการจัดสวัสดิการและค่าตอบแทนให้กับบุคลากรสำหรับบุคลากรด้านสาธารณสุขนั้น มีการจัดที่พักเพื่ออยู่เวรในอาคารที่แยกจากอาคารที่พักของผู้ป่วย จัดระบบอินเทอร์เน็ตสำหรับการติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลคูสัญญาได้ตลอด 24 ชั่วโมง การจัดเตรียมอาหาร การเบิกจ่ายค่าตอบแทนการอยู่เวรและค่าเสี่ยงภัยตามระเบียบของราชการ ส่วนบุคลากรในชุมชนผู้ที่มาอยู่เวรจะได้รับอาหาร อาหารเสริม และน้ำดื่ม

กระบวนการ (Process)

การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร โดยผู้นำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียกประชุมและกำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากรตามความถนัด รวมทั้งประสบการณ์เดิมที่เคยปฏิบัติในการควบคุม ป้องกันและแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เริ่มระบาด

เข้าสู่ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 บุคลากรผู้ปฏิบัติงานประกอบด้วยบุคลากรทางสาธารณสุข ทำหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยภายในศูนย์แยกกักตัวในชุมชน โดยมีบุคลากรในชุมชนทำหน้าที่ประสานงานสนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรสาธารณสุข นอกจากนี้ยังมีบุคลากรภายนอกชุมชนให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและวัสดุอุปกรณ์ ทำให้การดำเนินงานของศูนย์แยกกักตัวในชุมชนประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต เกียรติจิตรวงศ์ (2564: 202-203) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การร่วมมือของภาคีเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ โรงพยาบาลประจำอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชนได้ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน โดยทุกหน่วยงานให้การสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและวัสดุในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการค้นหาปัญหาและสาเหตุ มีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหา การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินการ ส่งผลให้จำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนลดลงอย่างชัดเจน

ในส่วนของการจัดระบบการอยู่เวรของบุคลากรทั้งกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขและกลุ่มบุคลากรในชุมชน ผลัดเปลี่ยนกันอยู่เวรตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งภายหลังพบผู้ป่วยติดเชื้อเพิ่มขึ้น ทำให้ต้องเพิ่มเตียงรองรับผู้ป่วย ในขณะที่บุคลากรมีจำนวนเท่าเดิม ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูชา คำประสิทธิ์ (2565: 40) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโนนไทย พบว่า เมื่อมีอัตราการแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น พบปัญหาอัตรากำลังไม่เพียงพอ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์การกำหนดมาตรการบริหารอัตรากำลังพยาบาล ทำให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานมีความเห็นว่าการระงับเพิ่มมากขึ้น เป็นอุปสรรคสำคัญในการให้การดูแลผู้ป่วยจนเกิดความเหนื่อยล้าในการทำงานและส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง

สำหรับการรักษาพยาบาลผู้ป่วยภายในศูนย์แยกกักตัวในชุมชนนั้น ผู้ป่วยเป็นประชาชนในชุมชนที่ผ่านการตรวจเชื้อเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เมื่อพบว่ามีโรคติดเชื้อ ผู้ป่วยไม่มีอาการรุนแรงก็จะส่งยารักษาตามอาการ พร้อมนำส่งผู้ป่วยมารักษาตัวที่ศูนย์แยกกักตัวในชุมชนจนครบ 14 วัน จึงจะอนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้าน หากอาการของผู้ป่วยไม่ดีขึ้นก็จะส่งตัวผู้ป่วยกลับไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลประจำอำเภอต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูสิกร ธนธิติกร (2564: 1148) ที่ศึกษาระบบและประสิทธิผลการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหอผู้ป่วยเฉพาะกิจ กรมควบคุมโรค พบว่า การดูแลรักษาและติดตามผู้ป่วยเป็นไปตามแนวทางเวชปฏิบัติ การวินิจฉัย การดูแลและป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกรมการแพทย์ โดยการวัดสัญญาณชีพกำหนดให้มีการวัด 2 รอบ การควบคุมโรคดูแลรักษาผู้ป่วยทุกรายจนครบ 14 วัน จนผู้ป่วยไม่มีอาการ จึงจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านและไม่มีอาการตรวจ RT-PCR ก่อนจำหน่ายตามเกณฑ์การจำหน่ายผู้ป่วยขององค์การอนามัยโลก

ส่วนการกำกับติดตามงานและการปรับปรุงงานตามสถานการณ์ของศูนย์แยกกักตัวในชุมชนนั้น ผู้นำของหน่วยงานสองหน่วยงานร่วมกันประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและผู้นำชุมชนร่วมกันกำกับติดตามงานและปรับปรุงงานในงานที่รับผิดชอบ ทั้งนี้พบว่าการปรับปรุงงานที่สำคัญคือ เมื่อพบแนวโน้มของผู้ป่วยติดเชื้อในชุมชนเพิ่มขึ้น ปริมาณเตียงรองรับผู้ป่วยในศูนย์แยกกักตัวในชุมชนไม่เพียงพอ จึงต้องเพิ่มจำนวนเตียงรองรับผู้ป่วยทำการจัดเตรียมพื้นที่รองรับผู้ป่วยเพิ่มเติม ในขณะที่จำนวนบุคลากรที่ต้องอยู่เวรปฏิบัติงานมีจำนวนเท่าเดิม ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจึงประสานงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ใกล้เคียงจัดส่งบุคลากรสนับสนุนและผู้นำชุมชนประสานงานกับหมู่บ้านใกล้เคียงจัดส่งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) สนับสนุน ทำให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานตั้งแต่เปิดศูนย์กักตัวในชุมชนลดความเหนื่อยล้าและความเครียดจากการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่าผู้นำองค์กรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานภายใต้ภาวะเร่งด่วนและฉุกเฉิน การกำกับติดตามงานและความสามารถในการปรับปรุงงานตามสถานการณ์ทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจ สามารถ

ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัศร เจริญนาม (2561: 283) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชน ในเขตบริการสุขภาพที่ 3-6 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรและองค์กร การที่ผู้บริหารสามารถชนะใจผู้ใต้บังคับบัญชาจนทำให้มีความผูกพันทุ่มเททำงานด้วยความเต็มใจนั้น เป็นผลมาจากผู้บริหารมีพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้นำที่เหมาะสม สนใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาและสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เป็นอยู่ ผู้บริหารสามารถปรับรูปแบบการบริหารให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรในองค์กร และสามารถเปลี่ยนแปลงองค์การให้บรรลุเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงได้

ผลผลิต (Product)

การดำเนินงานโครงการศูนย์แยกกักตัวในชุมชน ระยะเวลา 1 เดือน มีผู้ป่วยกรณีการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เข้ารับการรักษารวม 84 คน ไม่พบผู้ป่วยเสียชีวิตจากกรณีนี้ นับได้ว่าศูนย์แยกกักตัวในชุมชนสามารถดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ป่วย ประชาชนในพื้นที่ และบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภายในศูนย์แยกกักตัวในชุมชน

ในด้านความสำเร็จของการดำเนินงานศูนย์แยกกักตัวในชุมชนนั้น เกิดขึ้นจากกลไก 3 ประการ ประกอบด้วย 1) กลไกด้านศักยภาพของผู้นำ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและผู้นำชุมชน การร่วมกันตัดสินใจจัดตั้งศูนย์แยกกักตัวในชุมชนเพื่อรองรับผู้ป่วย 2) กลไกด้านความพร้อมและความทุ่มเทในการดำเนินงานของบุคลากร และ 3) กลไกด้านการบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภายในชุมชน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชุมชน คุรุสภา วิทยาลัยชุมชน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชุมชน คุรุสภา วิทยาลัยชุมชน ได้แก่ โรงพยาบาลประจำอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ หน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮาซันอักริม ดงนะเต็ง และคณะ (2564: 302) ที่ศึกษาผลของการจัดการสถานการณ์

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง พบว่า กลไกสำคัญในการจัดการสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านศักยภาพผู้นำ 3 กลไกประกอบด้วย ผู้นำปฏิบัติงานยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ เน้นการเข้าถึงประชาชนโดยการลงพื้นที่และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ติดตามข้อมูลข่าวสาร และสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา 2) ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยการประชุมและอบรม เพื่อรับมือกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จัดเตรียมเครื่องมือการป้องกันอย่างครบถ้วน ดำเนินการควบคุมการเข้าออกพื้นที่ และ 3) ด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ ประกอบด้วย การบูรณาการการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ความร่วมมือกับประชาชนในการสอดส่องดูแลภายในพื้นที่ และการประสานความช่วยเหลือภาคเอกชนและห้างร้านต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอุปกรณ์การป้องกันเชื้อ

สำหรับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยนั้นพบว่ามีความพึงพอใจในการเข้ารับการรักษาตัวที่ศูนย์แยกกักตัวในชุมชน เนื่องจากสถานที่ตั้งของศูนย์แยกกักตัวในชุมชนอยู่ภายในพื้นที่ของชุมชน ผู้ป่วยมีความคุ้นชินกับสภาพอากาศ ญาติผู้ป่วยสามารถนำอาหารท้องถิ่นที่ผู้ป่วยคุ้นชิน รวมถึงสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นมามอบให้ผู้ป่วยได้สะดวก ผู้ป่วยทั้งหมดเป็นสมาชิกในชุมชนเดียวกัน มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน รวมถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ดูแลผู้ป่วยเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ซึ่งมีความเข้าใจสังคมวัฒนธรรมชุมชน ส่งผลให้สุขภาพจิตของผู้ป่วยดีขึ้น ผลการรักษาโรคจึงดีขึ้น

ส่วนบุคลากรที่ร่วมกันดำเนินงานภายในศูนย์แยกกักตัวในชุมชนนั้นพบว่ามีความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมมือกันดำเนินงานรักษาผู้ป่วยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งผู้ป่วยทั้งหมดเป็นคนในชุมชนที่มีความคุ้นเคยใกล้ชิด บุคลากรทุกฝ่ายต่างก็ทุ่มเทและร่วมมือกันปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผล

การศึกษาของ รุ่งเรือง กิจผาติ และคณะ (2564: 820) ที่ศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจต่อการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกแรกในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุข พบว่า แรงจูงใจในการทำงานเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อสม. มีระดับมากที่สุด เนื่องจากแรงจูงใจเป็นปัจจัยภายในของตัวบุคคลที่ส่งเสริมให้บุคคลมีความพอใจและแสดงออกต่อความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งแรงจูงใจนี้เป็นปัจจัยภายในของตัวบุคคลที่จะส่งผลต่อการแสดงสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

2. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารบุคลากร เกิดจากข้อจำกัดด้านข้อมูลจำนวนผู้ป่วยที่ไม่อาจคาดคะเนจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เพิ่มขึ้นจากการตรวจค้นเชิงรุกในชุมชน ทำให้ต้องเพิ่มจำนวนเตียงรองรับผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้นหลังจากการเปิดศูนย์แยกกักตัวในชุมชน รวมทั้งการวางแผนโครงการก็ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่สิ้นสุดโครงการได้ บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีความเครียดจากลักษณะของการปฏิบัติงานที่ต้องใกล้ชิดผู้ป่วย รวมถึงความเหนื่อยล้าที่ต้องผลัดกันอยู่เวรดูแลผู้ป่วยจนกว่าจะไม่พบผู้ป่วยภายในชุมชน การแก้ไขปัญหาโดยขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียงและจัดส่งบุคลากรสนับสนุน

สำหรับปัญหาด้านงบประมาณนั้น เกิดจากกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้งบประมาณในภาวะฉุกเฉินเร่งด่วน การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ล่าช้า โดยเฉพาะการจัดการสวัสดิการบุคลากรเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ต้องจัดเลี้ยงทุกวัน การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณโดยการขอรับบริจาคเงินและวัสดุอุปกรณ์จากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ซึ่งสามารถใช้จ่ายได้สะดวกและรวดเร็ว การใช้งบประมาณภาครัฐที่มีระเบียบการเบิกจ่ายไม่ทันต่อสถานการณ์ที่เร่งด่วนฉุกเฉิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอร่าวิณ ฤกษ์ชัย (2563: 11-12) ที่ศึกษาการนำนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ ระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างเวชภัณฑ์ อุปกรณ์ป้องกันและ

การจัดซื้อโรคไม่ทันสมัยต่อสถานการณ์ เนื่องจากสินค้าจำเป็นนั้นมีราคาแพง แต่ต้องจำเป็นต้องจัดซื้อจัดจ้างในราคาตลาดเหมือนสถานการณ์ปกติ ทำให้เกิดความล่าช้า รวมถึงระเบียบการช่วยเหลือด้านการเงินแก่ประชาชนยังคงคลุมเครือและไม่ชัดเจนว่าจะใช้กฎหมายใดหรือตัวบทใดเพื่อให้ตรงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ส่วนการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณนั้น ควรมีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างและเบิกจ่ายงบประมาณในภาวะที่เร่งด่วนฉุกเฉิน แม้ว่าพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 จะให้อำนาจประธานคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด ออกคำสั่งหรือประกาศให้หน่วยงานเบิกจ่ายงบประมาณได้ตามความเหมาะสม แต่เมื่อเข้าสู่ภาวะปกติแล้วก็ต้องนำเอกสารหลักฐานมาเบิกจ่ายตามระเบียบราชการต่อไป หากมีการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเบิกจ่ายจะช่วยลดภาระและสร้างกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ดังผลการศึกษาของ ศิริพร จันทร์หอม (2562: 100-101) ที่พบปัญหาการจัดซื้อวัสดุเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ตามระเบียบการจัดซื้อของทางราชการ ซึ่งใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 45 วัน โดยเฉพาะกรณีผู้ป่วยเข้ารับการรักษา มีความจำเป็นต้องนำเข้าเวชภัณฑ์ที่ต้องใช้กับผู้ป่วยเป็นกรณีเร่งด่วน กรณีเป็นวัสดุที่ไม่สามารถสำรองได้ การดำเนินการตามขั้นตอนต้องใช้เวลานาน จึงทำให้การดำเนินงานด้านงบประมาณไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง โรงพยาบาลจึงนำแนวคิดของทฤษฎี Lean Manufacturing ประยุกต์ใช้กับกระบวนการจัดซื้อเวชภัณฑ์ลักษณะ Consignment เน้นลดและขจัดความสูญเปล่า (Waste) ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงาน การลดภาระระหว่างกระบวนการ ลดระยะเวลาในบางขั้นตอน และรวมบางขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดซื้อ ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนงานเกิดความพึงพอใจ เจ้าหน้าที่จัดซื้อทำงานเสร็จภายในเวลาที่รวดเร็วขึ้น ตลอดจนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

3. ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานกรณีเกิดภัยพิบัติชนิดอื่น

กรณีการเกิดภัยพิบัติที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถพำนักอาศัยในอาคารบ้านเรือนของตนเองได้ จำต้องเข้าพักพิงในอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการดำรงชีวิต จากการวิเคราะห์แนวทาง วิธีการ ระบบกลไกในการ

ดำเนินงานโครงการศูนย์แยกกักตัวในชุมชน กรณีการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงเรียนบ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย สามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานได้ดังนี้

3.1 การจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว มีความสำคัญสำหรับการจำกัดพื้นที่เฉพาะ ให้ผู้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ชุมชนจึงควรวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อม กรณีการเกิดภัยพิบัติที่ทำให้ประชาชนในชุมชนไม่สามารถเข้าไปอาศัยภายในอาคารบ้านเรือนของตนเองได้ โดยมีกระบวนการสำคัญประกอบด้วย การวางแผนเพื่อจัดตั้ง การดำเนินการดูแลผู้เข้าพักพิง และการปิดศูนย์พักพิงภายหลังเกิดภัยพิบัติ

สำหรับการวางแผนเพื่อจัดตั้งศูนย์พักพิงเป็นการวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยง รวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดภัยพิบัตินั้น ชุมชนสามารถกำหนดปัจจัยความเสี่ยงจากปัญหาที่ชุมชนเคยพบ เช่น ความเสี่ยงที่เกิดจากภัยธรรมชาติ การเกิดน้ำป่า และการเกิดแผ่นดินถล่ม และความเสี่ยงที่เกิดจากมนุษย์ เช่น ไฟป่าลุกลามเข้าชุมชน และภัยจากการสู้รบบริเวณแนวชายแดน เมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลกระทบแล้วก็ต้องประเมินความเหมาะสมของสถานที่รองรับผู้เข้าพักพิง ประกอบด้วย ลักษณะของอาคารสถานที่ ระบบสาธารณูปโภค ระบบการจัดการของเสีย วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น บุคลากรที่ดูแลและคุ้มครองความปลอดภัย ระบบการจัดการด้านอาหาร และระบบการขนส่ง รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่สนับสนุนบุคลากรวิชาการ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

3.2 การดำเนินการดูแลผู้พักพิง การแต่งตั้งหัวหน้าศูนย์พักพิงทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในศูนย์พักพิง การบริหารงานบุคลากรภายในศูนย์พักพิง โดยภายในศูนย์พักพิงควรต้องมีบุคลากรทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่จำเป็น ประกอบด้วย ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายประสานงานกับผู้พักพิง ฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายบริการสาธารณสุข ฝ่ายบริการอาหารและฝ่ายดูแลรักษาความปลอดภัย รวมถึงการปรับปรุงการดำเนินงานตามสภาพปัญหาที่พบ การดูแลผู้พักพิงต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การจัดพื้นที่พักที่เป็นส่วนตัว การจัดพื้นที่สาธารณะเพื่อสันทนาการและการ

พักผ่อน การจัดอาหารที่ตรงตามความต้องการ การรักษาพยาบาลและดูแลสุขภาพอนามัย การอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับญาติ และระบบรักษาความปลอดภัย

3.3 การปิดศูนย์พักพิง เมื่อเข้าสู่ภาวะปกติผู้พักพิงสามารถกลับไปพักอาศัยในอาคารบ้านเรือนของตนเอง หรือมีญาติมิตรรับตัวผู้พักพิงไปอาศัยอยู่ด้วย จนไม่มีผู้พักพิงพักอาศัยภายในศูนย์พักพิง รวมทั้งไม่พบแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติอีก จำเป็นต้องปิดศูนย์พักพิงเพื่อคืนพื้นที่และให้บุคลากรที่ร่วมปฏิบัติงานที่ศูนย์พักพิงกลับไปปฏิบัติงานตามปกติ จึงควรดำเนินการดังนี้

3.3.1 การทำความสะอาดอาคารสถานที่ที่ใช้เป็นศูนย์พักพิงให้กลับเข้าสู่สภาพเดิม เพื่อให้เจ้าของอาคารสถานที่สามารถกลับมาใช้งานได้ตามปกติ รวมถึงการทำลายขยะ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย จนถึงการทำพิธีทางศาสนา หรือพิธีกรรมตามความเชื่อเพื่อความสบายใจให้ผู้ที่ถูกนำมาใช้สถานที่หลังเกิดวิบัติภัย

3.3.2 การดำเนินการตามระบบงบประมาณ เนื่องจากการติดตั้งศูนย์พักพิงเกิดขึ้นภายใต้ภาวะฉุกเฉินเร่งด่วน ความต้องการทรัพยากรทางการบริหารไม่ว่าจะเป็นกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ การเบิกจ่ายค่าตอบแทนบุคลากร รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ได้ทรัพยากรทางการบริหารเพียงพอ ทนต่อความต้องการ ภายหลังจากปิดศูนย์พักพิง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามระบบงบประมาณเพื่อแสดงความโปร่งใสในการบริหาร

3.3.3 การตรวจติดตามคุณภาพชีวิตของผู้พักพิง เมื่อออกจากศูนย์พักพิง เพื่อให้ความช่วยเหลือโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานที่ช่วยเหลือเกษตรกรเกี่ยวกับการเพาะปลูก หน่วยงานที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัยและสุขภาพจิต หน่วยงานทางการศึกษาดูแลการกลับเข้าสถานศึกษากรณีผู้พักพิงอยู่ระหว่างการศึกาเพื่อป้องกันการตีตราทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทางการบริหาร

1.1 หน่วยงานในพื้นที่ควรติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ และเตรียมแผนรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน พร้อมให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

1.2 การปรับกฎระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนให้เกิดความคล่องตัว ทันต่อการใช้งาน และเกิดความโปร่งใส

1.3 การจัดสรรค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับบุคลากรภาคประชาสังคมที่อุทิศตัวปฏิบัติงานภายใต้ภาวะความเสี่ยง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การประเมินผลการดำเนินโครงการแยกกักตัวในบ้าน

2.2 ขวัญและกำลังใจของบุคลากรสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานกับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.3 การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เอกสารอ้างอิง

กัมปนาท วุฒิการกำจร. (2560). การบริหารจัดการและส่งเสริมมอบความช่วยเหลือของอุปโภคบริโภคในสถานการณ์ฉุกเฉินแก่ผู้ประสบภัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทรวีรัตน์. (2564). แนวทางการดำเนินงานและผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา(โควิด 19) จังหวัดเลย. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 7(1), 16-34.

- ชนิดาภา จันทรแก้ว และพีระพงศ์ ภัคศิริ. (2564). การบริหารจัดการในการจัดตั้งศูนย์พักคอยเพื่อรองรับผู้ป่วยโควิด-19 ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. ใน **รวมบทความวิจัยการศึกษาอิสระโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชูลีกร ธนนิติกร. (2564). ระบบและประสิทธิผลการดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหอผู้ป่วยเฉพาะกิจ: กรณีศึกษาหอผู้ป่วยเฉพาะกิจ กรมควบคุมโรค. **วารสารควบคุมโรค**, 47(2), 1138-1150.
- บัณฑิต เกียรติจตุรงค์. (2564). การพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น**, 3(2), 193-206.
- ประภัสสร เจริญนาม. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนในเขตบริการสุขภาพที่ 3-6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปองขวัญ จงไพจิตรสกุล, กฤษฎา นันทเพ็ชร และกิจฐเขต ไกรवास. (2560). การวิเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน. **วารสารชุมชนวิจัย**, 11(1), 138-148.
- พิสิษฐ์ บุญถนอม. (2563). **แนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล บางสะแก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งเรือง กิจผาติ, นภชา สิงห์วีรธรรม, กิตติพร เนาว์สุวรรณ และพินิจ ขอดสันเทียะ. (2564). อิทธิพลของแรงจูงใจต่อการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อป้องกันโรคโควิด 19 ระลอกแรกในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุข. **วารสารวิชาการสาธารณสุข**, 30(5), 814-822.

- ศิริพร จันทร์หอม. (2562). การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้อเวชภัณฑ์โดย
การนำแนวคิดระบบการผลิตแบบลีนมาประยุกต์ใช้ กรณีศึกษาการจัดซื้อ
เวชภัณฑ์ลักษณะฝากขาย โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อุษา คำประสิทธิ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารพยาบาลในสถานการณ์การ
ระบาดของโควิด 19 แผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโนนไทย. วารสารศูนย์อนามัย
ที่ 9, 6(1) ,30-34.
- เอราวัณ ฤกษ์ชัย. (2563). การนำนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด
19 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดนครราชสีมา. ใน **รวมบทความวิจัยการศึกษาอิสระโครงการ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฮาซันอักกริม ดงนะเต็ง, นัฐจิรา นิมเกตุ, ณัฐวดี เทียงธรรม, วรณวิภา รองเดช และ
วรรณธิดา รองเดช. (2564). กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ควนปรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง. วารสารการ
บริหารท้องถิ่น, 14(3), 291-308.